

۲۰ تکنیک مهم برای تولیدکنندگان اسناد علمی

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی ایران
معاونت بین الملل دانشگاه علوم پزشکی ایران

برگرفته از کتاب بین الملل سازی
آموزش عالی

تلخیص و گردآوری:
دکتر مسعود ملکی بیرجندی

تابستان ۱۴۰۲

۱

کسب مهارت های ارتباطی برای فعالیت های بین المللی

در راس مهارت های ارتباطی، آموزش و فراگیری یک یا چند زبان خارجی است، فراگیری زبان های خارجی نباید به عنوان تهدید زبان ملی تلقی شود. فراگیری زبان های خارجی حداقل باعث امکان کسب تجربه علمی - پژوهشی مشترک و باز شدن دریچه هایی به کشورهای پیشرفته تر و دانشی در سایر کشورها می شود. همچنین برای صدور دانش به کشورهای ضعیف تر، فراگیری زبان کمک به تقویت انتقال دانش و افزایش کیفیت انتقال دانش می نماید، که باعث جذب دانشجویان بیشتر از سراسر کشورهای جنوب خواهد شد و در آینده ای نزدیک کشور را تبدیل به قطب علمی منطقه برای دانش پژوهان مشتاق خواهد کرد.

۲

ایجاد "شناسه علمی" در پایگاه های استنادی و علمی معتبر

محققان. پژوهشگران با بازکردن حساب کاربری می توانند سوابق و فعالیت های علمی - پژوهشی خود را تنظیم و به نمایش بگذارند این عمل در واقع نوعی اعتبار بخشی به محققان و پژوهشگران و اعطای هویت علمی است که می تواند اساتید را به کل دنیا معرفی نماید.

استفاده از نام و نام خانوادگی یکسان در تولیدات علمی

وحدت رویه در استفاده از مشخصات یکسان در تولید علمی به خصوص به هنگام جستجو در موتورهای جستجوگر اینترنتی کمک شایانی به معرفی اساتید و محققان دانشگاه می نماید. از طریق مراجعه به پایگاه WOS و نیز اسکوپوس می توان به تنوع و تعدد اشکال مختلف نام و نام خانوادگی خود در تولیدات علمی پی برد و نسبت به ادغام آنها اقدام کرد.

استفاده از نام و مشخصات سازمانی صحیح و درست در تولیدات علمی

بسیار مهم است که در تولیدات و مستندات علمی، مشخصات دانشگاه به طور دقیق، یکدست و براساس استاندارد واحد نوشته شود. هرگونه متغیر بودن نام دانشگاه، آنها را از دایره محاسبات برای ارزشیابی های نظام های رتبه بندی حذف می کند لذا قابلیت جمعیت با نام و مشخصات سازمانی اصلی را ندارد.

۳

۴

۵

انتخاب و تکرار کلید واژه ها در تولیدات علمی

در عمده موتورهای جستجوگر، نقش کلید واژه ها در رتبه بندی علمی از اهمیت بالایی برخوردار است. کلید واژه ها باید دقیق، مهم، به روز و تا حد امکان ابتکاری و منحصر به فرد بوده و حتی الامکان بیش از دو تا سه بار در عنوان و چکیده سند علمی تکرار شوند. این موضوع شانس نمایش سریعتر سند علمی را به هنگام جستجو فراهم می کند. برای انتخاب کلید واژه ها می توانید از پایگاه pubmed و mesh راهنمایی بگیرید.

۶

"متادیتا" بخش اصلی و شناسنامه سند علمی محسوب می شود که از دید ظاهری پنهان است. تکمیل این بخش باید اولین قدم محقق باشد اگر چه نرم افزار مورد استفاده به صورت اتوماتیک این بخش را تکمیل می کند اما نظارت محقق باعث می شود تا نظر دلخواه و صحیح وی در این بخش تکمیل گردد. اطلاعات ارائه شده در این بخش مهمترین ملاک های موتورهای جستجوگر می باشد. در این بخش اطلاعات "فرد تولید کننده سند" عنوان سند "کلید واژه های سند" طبقه بندی سند "وابستگی سازمانی تولید کننده" کامل می شود. عدم تکمیل حتی ممکن است باعث ابهاماتی در مالکیت سند علمی شود.

تکمیل بخش "متادیتای" تمامی مستندات علمی

مشارکت حداکثری مولفان در تولیدات

با توجه به گسترده شدن علوم بین بخشی و در هم تنیده شدن حوزه های علمی و پژوهشی، موضوع "تک محقق" در حال تبدیل شدن به تحقیق جمعی و گروهی است. جذب همکاران ملی، منطقه ای و بین المللی به یک ضرورت عمده در بررسی و تحقیق تبدیل شده است. از اینرو محققان و نویسندگان و تولیدکنندگان علمی در صورت تولید علمی با تیم های مشترک بین المللی کمک موثرتری در پیشرو علم داشته و باعث ارتقاء خود و دانشگاه خواهند شد. البته لازم است در دستورالعمل ها و آئین نامه های ارتقاء اساتید نیز به این موضوع توجه نموده و برای اینگونه فعالیت های جمعی ارزش و اعتبار بیشتری قائل شد.

تلاش برای افزایش تعداد استناد و ارجاع به تولیدات علمی

در نظام رتبه بندی های مختلف سهم بسیار بالایی برای میزان ارجاع یا استناد به تولیدات علمی قائل هستند. از اینرو لازم است که همکاران در استناد و ارجاع به مقالات، اولویت را به مقالات همکاران دانشگاه خود دهند. این تکنیک بقدری حائز اهمیت است که بسیاری از دانشگاهها طی بخشنامه های همکاران را ملزم به آن نموده اند و یکی از فاکتورهای ارزیابی عملکرد اساتید می باشد.

۷

۸

چاپ مقاله در ژورنال ها با ضریب تاثیر بالا

ژورنال های علمی براساس شاخص های علم سنجی دارای ضریب نفوذ و تاثیر متفاوتی هستند که بر اساس آنها رتبه بندی شده و در پایگاه های علمی نمایه سازی می شوند برخی از پایگاه ها شرایط خوبی را برای مولفان فراهم کرده اند تا ژورنال مناسب را انتخاب نمایند .

انتشار سند علمی در ژورنال های علمی آزاد و قابل دسترس

پس از " جنبش دسترسی آزاد به منابع علمی " موسوم به جنبش " بوداپست " موضوع قابلیت دسترسی آزاد به منابع علمی در بین نشریات و ژورنال های علمی مطرح شده است . ژورنال ها و نشریات با قابلیت دسترسی آزاد برخلاف تصویر رایج ، نه تنها از اعتبار کمتری برخوردار نیستند بلکه حتی گاهی از نفوذ و برد بیشتری نیز برخوردارند .

بهینه سازی فرمت نوشتاری " تولیدات علمی " براساس الگوریتم موتورهای جستجوگر آکادمیک

تولیدات علمی عموماً بر روی صفحات و سامانه های انحصاری آکادمیک و نیز دیتابیس های ناشران علمی قرار می گیرند که تنها چند " موتور جستجوگر آکادمیک " امکان دسترسی به آنها را دارد . از این رو تولیدکنندگان اسناد علمی خود باید با رعایت استانداردهای " نوشتاری آکادمیک " به دنبال فراهم ساختن زمینه بهتر و بیشتر " دسترسی آزاد و گسترده تر " عموم مخاطبان به تولیدات علمی خود باشند ، عدم رعایت این استانداردها باعث گمنامی و در نهایت ، حذف تولیدات علمی از دایره توجه محققان می شود .

تکمیل بخش " متادیتای " تمامی مستندات علمی

" همه جا بودن به صورت آنلاین " باید به عنوان یک گرایش عمومی در بین اساتید تبدیل شود . شبکه های اجتماعی و رسانه های دیجیتالی یک فرصت و زمینه بی نظیری برای نشر تولیدات علمی و در معرض دید گذاشتن برای عموم مخاطبان فراهم ساخته است . این شبکه ها امکان بارگذاری و نشر آن دسته از تولیدات علمی را که به هر دلیلی در ژورنال های علمی منتشر نشده اند را فراهم می سازند . " اسناد علمی " که در قالب فرمت های مختلف در دسترس عموم مخاطبان قرار می گیرند به مراتب زودتر و بیشتر به مرجع و رفرنس علمی تبدیل می شوند و در نهایت به " نفوذ " بیشتر آن سند منجر خواهد شد .

مدیریت رفرنس ها و منابع در تولیدات علمی

هرچه تعداد رفرنس ها و ارجاعات در سند علمی بیشتر باشد آن سند علمی بیشتر و سریع تر مورد قبول و پذیرش سایر محققان و پژوهشگران قرار می گیرد تنظیم و چیدمان آنها در پایان سند علمی در "پذیرش" سند علمی از سوی نشریات و ژورنال های علمی برخوردار است "سبک های رفرنس نویسی مختلفی وجود دارد که لازم است اساتید با این سبک ها آشنا باشند تا بتوانند از مزایای آن بهره ببرند .

Google
WIKI

انتشار ثبت اسناد علمی در سایت ویکی پدیا

سایت ویکی پدیا مرجع قابل استناد و معتبری در هیچ یک از تولیدات علمی نیست ولی از آن جهت که اولین و قابل دسترس ترین اطلاعات را به چندین زبان مختلف در اختیار محقق قرار می دهد ، می توان اطلاعات کلی اسناد علمی را از آن طریق ترویج کرد این اطلاعات به آسانی در اختیار محققان دیگر قرار می گیرد .

عضویت در بوردهای علمی و پژوهشی و تخصصی منطقه ای و بین المللی

حضور گسترده در بوردهای بین المللی و محافل آکادمیک و دانشگاهها باعث می شود در جریان آخرین تحولات و روندهای علمی و پژوهشی قرار داشته باشیم . ضمناً باعث تبلیغ و معرفی خوبی برای دانشگاه خواهد شد اتحادیه های علمی و تخصصی منطقه ای و بین المللی فضای مناسبی برای تبادلات علمی بین المللی خواهد بود .

حرکت در مسیر مطالعات بین رشته ای ، فرارشته ای و تطبیقی

با ظهور "فاز دوم تولید علمی" رویکرد بین رشته ای ، فرارشته ای و تطبیقی بیش از پیش مورد توجه قرار گرفته است با توجه به حجم انبوه تولیدات علمی ، اصلی ترین گرایش در مسیر تولیدات علمی محافل دانشگاهی در راستای " مقایسه ای " و بین رشته ای و فرا رشته ای بوده است که ویژگی منحصر به فرد در تولیدات علمی محسوب می شود که باعث توجه بیشتر به تولیدات علمی و پذیرش آن در جهان خواهد شد .

۱۷

برقراری ارتباط با افرادی که به تولیدات علمی شما استناد داده اند

استناد و ارجاع سایر محققین به تولید علمی شما، نشانه از کیفیت و میزان اعتبار و اهمیت تولید علمی شما است همینطور دانستن اینکه چه کسانی از تولیدات علمی شما استفاده کردند نیز مهم است. لذا بعضی از پایگاهها زنگ هشدار را تنظیم کرده اند تا به شما اطلاع داده شود که افرادی که به مطالب شما ارجاع می دهند چه کسانی هستند، ایجاد ارتباط با آنها این امکان را فراهم می سازد که آنها نوعی همکاری علمی - تحقیقاتی را داشته باشید.

۱۸

به اشتراک گذاشتن داده های خام تحقیقاتی در آرشیو های علمی و دانشگاهی

تولید سند علمی تنها یکی از خروجی های ارزشمند هر کار علمی و پژوهشی است. اما "داده های خام" پژوهشی نیز می تواند منبع ارزشمندی برای تولید ده ها سند علمی دیگر باشد. این موضوع کمک می کند با جذب و جمع آوری یکسری دیتا، حداکثر تولید علمی را مدیریت کرد و صرفه جویی مناسبی در بودجه های علمی داشت با توجه به گرایش روزافزون به انجام تحقیقات تطبیقی و مقایسه ای به دلیل ارزش افزوده آن، تمایل به استفاده از داده های خام موجود در مرکز توجهات محافل علمی و پژوهشی قرار گرفته است به همین دلیل، این داده ها باید در دانشگاه در بخش ویژه ای جمع آوری، دسته بندی و مدیریت گردد تا بتوان در اختیار سایر محققین قرار گیرد. مناسب است در نشر تولیدات علمی به هر طریق دیگری تلاش کرد تا در معرض دید بیشتر عموم قرار گیرد.

۱۹

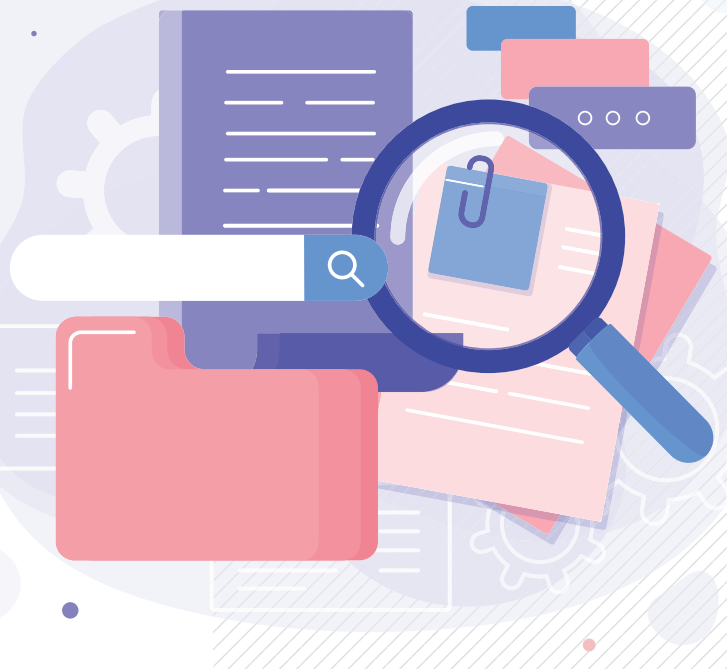
به رسمیت شناختن سهم تمامی مشارکت کنندگان در تولید سند علمی (تصدیق و اقرار)

"موضوع تصدیق و اقرار" به نقش و سهم تمامی مشارکت کنندگان در تولید اسناد علمی در سالهای اخیر به عنوان یک موضوع اخلاقی و هم زمان مرتبط با مالکیت معنوی و فکری باید مورد توجه قرار گیرد.

۲۰

رصد شاخص های آلترمتیک اسناد علمی و تلاش برای تقویت آن

محور و مبنای اصلی این شاخص به میزان سرعت تولید علمی در توجه افکار عمومی، محافل علمی و دانشگاهی توجه دارد و این نشان دهنده اهمیت موضوع پرداخته شده در شبکه های مختلف می باشد این شاخص تکمیل کننده شاخص ضریب نفوذ می باشد اما از جهت دیگر، شاخص آلترمتیک بیشتر ناظر بر میزان انعکاس اسناد و ارجاعات سریع و اولیه به سند علمی در صفحات وب اجتماعی است.

معاونت بین الملل دانشگاه ایران با هدف استانداردسازی و کمک به نویسندگان و محققان دانشگاه در تولید اسناد علمی و پژوهشی و نیز انجام اقدامات اصلاحی اجرایی، دفتر ویژه ای را با عنوان دفتر توسعه پژوهش راه اندازی کرده است که مستقیماً زیر نظر این دفتر، نظارت فنی بر کار انتشارات علمی در سطح بین المللی را با رصد مستندات علمی تولیدی وابسته به دانشگاه (قبل از چاپ) انجام خواهد داد. تا بتوان با اطمینان از تعلق و مراقبت از تمامی این اسناد علمی در هر گونه رده بندی یا رتبه بندی دانشگاهی و بین المللی دانشگاه موفق عمل نماید.

۲۰ تکنیک مهم برای تولیدکنندگان اسناد علمی

تکنیک ها و راهکارهایی که مشارکت بیشتر و بهتر اعضای هیئت علمی در "فرایند توسعه ارتباطات علمی و بین المللی سازی آموزش عالی" را سبب می شود .
باید با آموزش و فراگیری فنون نوین مشارکت جدی و تمام عیار همه عوامل (هیئت علمی ، محققان ، دانشجویان و ....) را بدست آورد .
در صفحات بعدی به شرح این تکنیک ها پرداخته می شود :

برگرفته از کتاب بین الملل سازی آموزش عالی

تلخیص و گردآوری:
دکتر مسعود ملکی بیرجندی

مدیر هنری:
سعید بنی صدر

تابستان ۱۴۰۲